

УДК 378.111:371.59:37.011(477.73)
Ш25

Наталія ШАРАТА

*доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: sharata@mnau.edu.ua*

Альона ВОЛОШИНОВСЬКА

*магістр 1 року навчання обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету
м. Миколаїв, Україна
e-mail: avoloshunovska@gmail.com*

Андрій КАМАСШЕВ

*магістр 1 року навчання обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету
м. Миколаїв, Україна
e-mail: fcbarca522@gmail.com*

ДОСВІД ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Й ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті висвітлено досвід виховної діяльності й особливості роботи органів студентського самоврядування Миколаївського національного аграрного університету. Мета виховання студентської молоді Миколаївського національного аграрного університету – сформувати всебічно й гармонійно розвинену, морально, культурно, професійно й соціально компетентну особистість, здібну ефективно реалізувати свої права й обов'язки й успішно здійснювати професійну діяльність. Сьогодні молода людина має бути відповідальною; приймати правильні рішення; регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом; розуміти та сприймати різні культури, релігії, мови та національні традиції; володіти новими технологіями, розуміти межі їхнього застосування й розповсюдження; адаптуватися в умовах сучасного світу.

Ключові слова: виховання, заклад вищої освіти, студентське самоврядування, принципи виховання, школа лідерів, студентська молодь, планування виховної роботи.

Сучасний заклад вищої освіти покликаний формувати нову генерацію української інтелігенції – грамотну, всебічно розвинену, творчу і відповідальну за себе і свої дії, здатну активно спрямовувати на подальший розвиток незалежної Української держави всі набуті знання й уміння. Так, у Законі України головним завданням закладу вищої освіти є формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах [1].

Спрямовуючи діяльність закладів вищої освіти на європейський вибір, нині держава висуває соціальне замовлення на виховання нового покоління, орієнтованого не тільки на професійні знання, але й на духовно-культурні цінності, особистісні якості здобувачів вищої освіти. Сьогодні форми інноваційного виховання створюють умови для ефективного нагромадження кожним здобувачем вищої освіти особистого досвіду, самос-

тійного усвідомлення ним загальнолюдських цінностей, дозволяють йому проявити ініціативу, творчість, самостійність у процесі активної особистісно значущої діяльності, стимулюють його до природного самовираження та самореалізації.

Питання виховної діяльності, зокрема організація виховної роботи зі студентами різних типів освітніх закладів, умови організації позааудиторної роботи у закладах вищої освіти в досліджувалися у працях науковців, з-поміж яких: Л. Новікова (виховна система школи); Ю. Кудрявцев, О. Макарова (основні принципи та закономірності функціонування і розвитку виховних систем вищого навчального закладу); А. Архангельська (виховна система недержавного закладу вищої освіти); Ю. Ленюв (виховна система вищого навчального військового закладу); Г. Пономарьова (система виховної роботи у вищому закладі); Т. Бугаєва, Н. Гафурова (виховний процес у вищому навчальному закладі як виховна система).

Мета статті полягає в узагальненні досвіду виховної діяльності й особливостей роботи органів

студентського самоврядування Миколаївського національного аграрного університету.

Інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачає орієнтацію на Людину та її духовну культуру, виховання ціннісного ставлення до соціального оточення та самої себе, національно свідомого, високоосвіченого, життєво компетентного, толерантного громадянина – патріота, здатного до саморозвитку та самовдосконалення, відповідального перед своєю нацією.

Освітньо-виховний процес у вищій школі – це системне явище, яке може розвиватися та удосконалюватися лише за умови, коли найважливіші його складові залучаються й ефективно використовуються.

Мета виховання студентської молоді Миколаївського національного аграрного університету (далі – МНАУ) – сформувати всебічно й гармонійно розвинену, морально, культурно, професійно й соціально компетентну особистість, здібну ефективно реалізовувати свої права й обов'язки й успішно здійснювати професійну діяльність. Сьогодні молода людина має бути відповідальною; приймати правильні рішення; регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом; розуміти та сприймати різні культури, релігії, мови та національні традиції; володіти новими технологіями, розуміти межі їхнього застосування й розповсюдження; здійснювати інноваційну діяльність; адаптуватися в умовах сучасного світу.

У Миколаївському національному аграрному університету мета виховання студентської молоді конкретизується через систему завдань, з-поміж яких: виховання ставлення до праці як до першої життєвої необхідності, важливої цінності й головного способу досягнення особистого успіху, формування потреби у професійному вдосконаленні, вихованні цілеспрямованості, готовності до конкурентоспроможності та співпраці у професійній діяльності; формування орієнтації на гуманістичні світоглядні установки й духовні цінності у нових соціально-політичних та економічних умовах суспільства, здібності визначення свого місця й мети у житті, формування самосвідомості й найвищих потреб особистості; виховання почуття патріотизму, відданості у служінні української держави; формування установки на безперервний процес саморозвитку, на засвоєння художніх та наукових досягнень загальнолюдської та національної культури, формування почуття міри, смаку, стилю, що дозволять брати участь у культурному житті українського суспільства; залучення до загальнолюдських норм моральності, національних традицій і корпоративних цінностей свого професійного й соціального середовища, розвиток навичок адекватної самооцінки й оцінки результатів

своєї діяльності; формування потреби у здоровому способі життя й фізичному удосконаленні, у закріпленні морального й фізичного здоров'я; формування культури сім'ї, поваги до старшого покоління, почуття відповідальності за виховання дітей; збереження та закріплення найкращих традицій закладу вищої освіти, українського студентства спрямованих на виховання у молоді уявлень про престижність МНАУ; розвиток та удосконалення роботи органів студентського самоврядування як однієї із необхідних умов сучасного розвитку університетського об'єднання; формування корпоративної культури університету, що визначає систему цінностей, яка об'єднує студентську молодь та науково-педагогічний колектив МНАУ для досягнення спільної мети; формування згуртованого університетського колективу, комфортних соціально-психологічних умов для комунікативно-особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Принципами організації виховання студентської молоді є:

- демократизм, що передбачає реалізацію системи виховання, яка базується на педагогіці співпраці взаємодії викладача і студента;
- об'єктивізм і гуманізм як основа взаємодії із суб'єктами виховання;
- повага до загальнолюдських цінностей, прав і свобод громадян, коректність, терпимість, дотримання етичних норм;
- професіоналізм, організованість, відповідальність, дисципліна та самодисципліна, компетентність, конструктивність, раціоналізм, активна участь у громадському житті МНАУ, самодіяльності, спортивних заходах тощо;
- толерантність, що передбачає наявність плюралізму думок, підходів, різних ідей для вирішення проблем, терпимість до думок інших людей, врахування їхніх інтересів, терпимість до іншого способу життя та поведінки людей, що відповідає нормативним вимогам законів;
- індивідуалізація та диференціація, що формують систему виховання у закладі вищої освіти; патріотизм та виховання любові до України, почуття відповідальності; варіативність технологій та змісту виховного процесу.

Система планування виховної роботи Миколаївського національного аграрного університету містить комплексний план виховної роботи університету, зокрема: план засідань ради з виховної роботи; план культурно-виховних заходів; план засідань рад з виховної роботи на факультетах; план роботи студентського профспілкового комітету; план роботи студентської колегії; план роботи практичного семінару для кураторів

академічних груп (методи проведення виховної роботи як в аудиторний, так і позааудиторний час: кураторські години, «круглі столи», конкурси, тренінги); організаційно-методичні матеріали з виховної роботи; план роботи бібліотеки; план роботи клубів за інтересами, гуртків, студій, спортивних секцій, телестудії, туристичного гуртка тощо.

Усі творчі колективи беруть участь у заходах, спрямованих на залучення якомога більшої кількості молоді до художньо-естетичної діяльності пропаганди різноманітних видів мистецтва, зпоміж яких: презентація творчих колективів, літературно-музичні композиції, творчі зустрічі з працівниками культури і мистецтва (поетами, художниками), презентації студентської молоді – авторів поетичних збірок, виїзні концерти, спектаклі в населених пунктах Миколаївщини, фестивалі творчості всеукраїнського, обласного, регіонального, міського рівнів, відкриті дискусії, шефські виїзди з художніми програмами, лекції-концерти за участю мистецтвознавців міста, регіону тощо.

Під час планування виховної роботи на всіх рівнях має використовуватися комплекс її методичного забезпечення, який включає: «Положення про куратора академічної групи Миколаївського національного аграрного університету»; «Положення про старосту академічної групи Миколаївського національного аграрного університету»; «Положення про планування, штатно-фінансове забезпечення, здійснення виховної роботи та контроль за її виконанням у Миколаївському національному аграрному університеті»; «Статут Миколаївського національного аграрного університету про права та обов'язки студентів»; «Статут Миколаївського національного аграрного університету про органи студентського самоврядування»; «Правила внутрішнього розпорядку Миколаївського національного аграрного університету»; «Правила внутрішнього розпорядку в студентських гуртожитках Миколаївського національного аграрного університету»; «Інформація про спортивні секції, творчі колективи, клуби за інтересами, змагання, конкурси, основні заходи університету, в яких студенти можуть брати участь»; «Положення про визначення рейтингу на кращого студента, яке містить порядок визначення рейтингу, мету його створення, формування мотивації до ефективної навчально-виховної діяльності студентів»; «Положення про визначення рейтингу на кращу академічну групу»; «Положення про студентський гуртожиток».

Виховна система у МНАУ вже упродовж багатьох років є одним із основних аспектів розвитку особистості студента, що забезпечує його конкурентоспроможність і спирається на взаємодію та співпрацю науково-педагогічних працівників і

здобувачів вищої освіти у сферах їхньої спільної навчальної й позанавчальної діяльності, а також у процесі реалізації повноважень самоврядування. Тому не випадково питання виховання, соціального становлення сучасної молоді, розвиток системи самоврядування належить до пріоритетних напрямків державної молодіжної політики.

Органи студентського самоврядування є не просто самостійним явищем, а виступають суттєвим компонентом усього освітньо-виховного процесу у Миколаївському національному аграрному університеті, що має особливе ідеологічне навантаження.

Система студентського самоврядування МНАУ – це багаторівнева структура, до якої входять: студентська рада університету (сектор з освітньо-виховної роботи, сектор з культурно-масової роботи, сектор з наукової роботи, сектор з організації спортивної роботи, студентське телебачення, студентський прес-центр, сектор з організації міжнародних зв'язків, сектор із працевлаштування), студентські ради самоврядування факультетів, студентські академічні групи, студентські ради гуртожитків.

Студентське самоврядування спрямоване на системну організацію студентського життя університету за конструктивної взаємодії з адміністрацією на всіх рівнях управління, перш за все, орієнтовано на розвиток всебічно цікавого та корисного студентського життя. Участь студентів в управлінні закладом вищої освіти розширює сферу застосування їхніх здібностей та вмінь, дає кожному можливість розвинути таланти, проявити ініціативу. Найбільш повно ефективність роботи студентського самоврядування характеризує критерій соціалізації студентів і випускників, що пройшли школи студентського самоврядування. Знання і досвід, здобуті у роботі студентської колегії, роблять випускників Миколаївського національного аграрного університету мобільними, затребуваними в галузі державного управління, адміністративно-господарській роботі, політиці та інших галузях суспільно значущої діяльності.

Органи студентського самоврядування у МНАУ є важливою підсистемою у системі управління закладом вищої освіти, що викликано соціально-педагогічними чинниками впливу на студентську молоддь.

Охоплюючи всі сфери життєдіяльності закладу вищої освіти і функціонуючи на всіх рівнях, діяльність студентського самоврядування здійснюється відповідно до основних стратегічних завдань закладу вищої освіти. Залучення студентської молоді до громадської діяльності сприяє формуванню лідерських, комунікативних, організаційних,

управлінських якостей. Наведемо приклад заходів, організованих органами студентського самоврядування, що, з одного боку, забезпечують формування лідерської та управлінської компетенції здобувачів вищої освіти, а з іншого – безпосередню участь в організації освітньо-виховного процесу.

Так, органи студентського самоврядування МНАУ організують проведення Школи лідерів, під час роботи якої здобувачі вищої освіти мають можливість взяти участь в освітньо-пізнавальних заходах, спрямованих на формування соціальної активності студентської молоді («круглістоли», семінари, конференції з питань розвитку студентського самоврядування, особливостей управлінської діяльності органів студентського самоврядування університетського, регіонального, всеукраїнського рівнів), тренінгах, дебатах із метою відпрацювання логічного та критичного мислення, комунікативної культури та навичок публічного виступу; забезпечення формування в представників студентського активу необхідних для управлінської діяльності знань і навичок.

Органи студентського самоврядування ініціювали проведення учнівського зльоту «Лідери Миколаївщини» за участі учнів 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із числа органів учнівського самоврядування, відмінників навчання, переможців всеукраїнських, обласних, міських, районних олімпіад, конкурсів, фестивалів, змагань тощо. Основним завданням учнівського зльоту є створення умов для самореалізації особистості та формування організаторських навичок, лідерських якостей, відповідальності за результат своєї праці.

Систематичне навчання молоді основам управлінської діяльності під час роботи Школи лідерів доцільно супроводжувати відпрацюванням навичок планування, організації, контролю під час діяльності органів студентського самоврядування, що передбачає залучення здобувачів вищої освіти до участі в громадській діяльності студентів, організацію спільної діяльності з лідерами органів студентського самоврядування і самостійне проведення заходів. Отже, поступове

делегування управлінських повноважень лідерам студентського самоврядування в організації різних видів громадської діяльності сприяє розвитку вмінь будувати міжособистісні стосунки, формує організаторські уміння тощо.

Участь у діяльності органів студентського самоврядування дозволяє набутти управлінських й організаторських умінь, привчає молоду людину відповідально виконувати свої обов'язки та покладені на неї завдання.

Студентське самоврядування як елемент у системі управління закладом вищої освіти, маючи свої функції, суб'єкти та завдання, реалізуючи свою діяльність на всіх рівнях, слугує надійним фундаментом і практичною базою для формування лідерської та управлінської компетенції здобувачів вищої освіти, зокрема здобуття управлінських навичок самоорганізації, самоуправління, прийняття управлінських рішень. Основною ознакою діяльності студентського самоврядування як управлінської системи є взаємодія елементів управління, оскільки кожен суб'єкт може виконувати роль об'єкта чи навпаки, залежно від ситуації й окреслених завдань. Горизонтальні суб'єкт-об'єктні відносини формуються між здобувачами вищої освіти, яких залучено до діяльності самоврядування, між лідерами активу та здобувачами вищої освіти, між лідерами та адміністрацією, між здобувачами вищої освіти та адміністрацією. Налагождення співпраці та позитивної взаємодії для кожного виду взаємин є запорукою ефективної демократичної діяльності органів студентського самоврядування.

Отже, можемо констатувати, що позитивний досвід роботи студентського самоврядування Миколаївського національного аграрного університету відповідає пріоритетам виховної системи університету та вимогам чинного законодавства України про вищу освіту. Залучення органів студентського самоврядування до управління закладом вищої освіти сприяє удосконаленню освітньо-виховного процесу, встановленню конструктивної співпраці між здобувачами вищої освіти та адміністрацією з метою перспективного розвитку закладу вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Архангельская Н. Б. Воспитательная система негосударственного вуза: теория и практика становления / Н. Б. Архангельская : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.01: Н. Новгород, 2001. 169 с.
2. Новикова Л. И. Педагогика воспитания: Избранные педагогические труды / Под ред. Н. Л. Селивановой, А. В. Мудрика. Сост. Е. И. Соколова. М., 2009. 349 с.
3. Положення про студентське самоврядування Миколаївського національного аграрного університету СО 5.138.01-00.2017. Миколаїв, 2017.
4. Пономарьова Г. Ф. Виховання майбутнього педагога: теорія і практика: монографія. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 547 с.
5. Про вищу освіту: Закон України станом на 01.07.2014 №1556-VII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний сайт. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

References

1. Arhangel'skaja N. B. Vospitatel'naja Sistema negosudarstvennogo vuza: teorija i praktika stanovlenija / N. B. Arhangel'skaja :dis. ... kand. ped.nauk : 13.00.01: N. Novgorod, 2001. 169 c.
2. Novikova L. I. Pedagogika vospitanija: Izbrannye pedagogicheskie trudy / Pod red. N. L. Selivanovoj, A. V. Mudrika. Sost. E. I. Sokolova. M., 2009. 349 s.
3. Polozhennia pro studentske samovriaduvannia Mykolaivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu SO 5.138.01-00.2017. Mykolaiv, 2017.
4. Ponomarova H. F. Vychovannia maibutnoho pedahoha: teoriia i praktyka / H. F. Ponomarova: monohrafiia. Kh.:Vyd-vo «Ranok», 2014. 547 s.
5. Prezident Ukrainy 2014, Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 1.07.2014 roku № 1556-VII, Verkhovna rada of Ukraini, <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>>.

Наталія Шарата, Алена Волошиновская, Андрей Камашев. Опыт воспитательной деятельности и особенности работы органов студенческого самоуправления Николаевского национально-аграрного университета.

В статье отражено пьтвоспитательной деятельности в Николаевском национальном аграрном университете. Сегодня вуз призван формировать новое поколение украинской интеллигентности – грамотное, всесторонне развитое, творческое и ответственное за себя и свои действия, способное активно направлять на дальнейшее развитие независимого Украинского государства все приобретенные знания и умения. Николаевский национальный аграрный университет всегда стремился и стремится использовать искусство с целью повышения культурного уровня студентов, развития их творческих способностей и социальной активности. Цель воспитания студенческой молодежи ННАУ – сформировать всесторонне и гармонично развитую, нравственно, культурно, профессионально и социально компетентную личность, способную эффективно реализовывать свои права и обязанности и успешно осуществлять профессиональную деятельность. Сегодня молодой человек должен быть: ответственным, принимать совместные решения, регулировать конфликты ненасильственным путем, понимать и воспринимать различные культуры, религии, языки и национальные традиции, владеть новыми технологиями, понимать рамки их применения и распространения, осуществлять инновационную деятельность, адаптироваться в условиях современного мира.

Ключевые слова: воспитание, высшее учебное заведение, студенческое самоуправление, принципы воспитания, студенческая молодежь, планирование воспитательной работы.

Natalia Sharata, Alona Voloshynovska, Andrii Kamashev. Experience with pedagogic activity and the peculiarities of the work of the student government at the Mykolaiv National Agrarian University.

The article discusses about management control of artistic and aesthetic education as a problem of pedagogy. Today higher education institution designed to form a new generation of Ukrainian intelligentsia – competent, fully developed, creative and responsible for themselves and their actions, able to actively guide the further development of an independent Ukrainian state all acquired knowledge and skills. Mykolaiv National Agrarian University has always sought and seeks to use art to improve the cultural level of students develop their creative abilities and social activity. The purpose of education of students Mykolaiv National Agrarian University – to form fully and harmoniously developed, morally, culturally, professionally and socially competent person, capable to effectively exercise their rights and responsibilities and successfully carry out professional activities. In the new socio-economic conditions of urgent development of such a set of competencies that will provide young people the ability: to be responsible, make joint decisions, regulate conflicts through nonviolent; understand and accept different cultures, religions, languages and national traditions; have new technologies, understand the scope of their application and dissemination; to innovate; adapt to the modern world. The student self-government system of the MNAU is a multi-level structure, which includes: the student council of the university (the sector of educational work, the sector of cultural-mass work, the sector of scientific work, the sector of sporting activities, student television, student press center, the sector of international relations, the employment sector), student councils for self-government departments, student academic groups, student councils for dormitories.

Student self-government is aimed at the systematic organization of student life of the University in constructive interaction with the administration at all levels of management, primarily focused on the development of comprehensive and interesting student life. The participation of students in the management of a higher education institution expands the scope of their abilities and skills, enabling everyone to develop talent, demonstrate initiative. The most complete work efficiency of student self-government is characterized by the criterion of socialization of students and graduates who have passed the school of student self-government. Knowledge and experience gained in the work of the student government make graduates of Mykolayiv National Agrarian University mobile, sought-after specialists in the field of public administration, administrative and business work, politics and other sectors of socially significant activity.